

מסורת הש"ס

עשרה יוחסין פרק רביעי קידושין

עו.

עין משפט
נר מצוה

א מ"י פ"ט מהלכות
אסורי ביאה הל' יח
סמ"ג אשכנזי טו"ע
אשכנזי ס' ב סעף ג:
ב מ"י פ"ט יט טו"ע
ס"ג:
גא מ"י פ"ט פ"ב הלכה
ב (נזיר אשכנזי ס' ב)
ס"ד:
גב ד מ"י פ"ט פ"ב הלכה
ב:
גה מ"י פ"ט פ"ב הלכה ב'
טו"ע אשכנזי ס' ז
סע"ג כ"ד ו' ס' פ"ג ג:

מוסף תוספות

א. גזור על פתן לפי שהיו
מבטלין בני ביהמ"ק
במ"י עזרא. מוס' גטין י'
ה' מוס' שם וכתום
ה' מוס' מנוח. דמיידי
במ"י ישראל והכותב
לש. ג. דהשוואה כתוב
אשה לאיש לכל עונשים
בהנדה. מוס' נמוכות כד.
ד"ה אכל. ד. דק"ל הגרש
נשים בעבירה אסור עד
שידור הנדה וכו'. שם.

מוסף רש"י

מצת כותי מותרת.
פסח לאכלה ולא חייסין
שמה המעלה (ג' יטו"י).
וכע"ז חולין ד. ודאם
יוצא בה ידי חובתו
בפסח. שהכותב קטעו
חובה לאכול מצה בלילה
לשמונה דמכ"ט (שמות יב)
בערב תאכלו מצות, ואם
יש ולא אכל עבר עשה
(חולין ד. ד. מוס' חובת
לילה הראשון שהוא חייב
לאכול מצה המשתמרת,
כדמכ"ט בערב תאכלו
מצות, ואפילו ידעוין זה
ללא המעלה לא נפיק זה
אלא אם כן עבר לה שימור
לשם חובת מצה, דמכ"ט
(שמות יב) ושומרת את
המנוח, ויחסינן בקיאות
שומרת להשתמרת לשמה
ועושינן לה שימור (ג' יטו"י)
ו' ורבי אליעזר אומר.
אף בחללה כל ימות הפסח
דחשינן לה שמה ממחלין
(שם). לפי שאין בקיאים
בדקדוק מצות. אין
יוצאין לשמרה ולזהוין
בין שאור לדקדוק, בין
הכסופו פניו ללא הכסופו
פניו (חולין ד. ד. כל מצוה
שהחזיק בה ב' ובהכל
שומטין (חולין שם) מפסח
דמ"ט ר"ש לאחופי אמת
מקמי אף מצוה שאינה
מקמי אף מוסריים ואינה
מכונה כמורה אם החזיקו
בה שמטין עליה (ג' יטו"י)
ג. אין בודקין. לענין
יוחסין ישא אשה. לא
מן המזבח ולמעלה.
אם שמת מצוה אין לר"י
לדקדוק למעלה הימנו, דלס'
לא היה רח"ל לכהנה לא
היו מניחין אותו לשמש,
כדמכ"ט במעשר מדות (פ"ה)
(מ"ד) לשבת הגוים שם
היו יושבים ב"ד מייסדי
כהונה וליה, כל כהן
שנמצא בו פסול כשהיה
רוצה להתחנך לעבודה
לכנס שומרים ויחל (פסחים
ו). משומרי הרבים.
דיינין בעלמא שאין ממנין
עשרים ועלם שם סנהדרין
קטנה (ד' יטו"י). לא
היה מניחין אותו לעבוד.
היה עדיין כשירות. כהנים
לינשא לפסולים. לחללין

מצת כותי מותרת. פי' מותרת לאכלה בפסח ואין זה משום
חשש דחייסין ואדם יוצא זה ידי חובתו בפסח בלילה יו"ט
ראשון שאכלתה חובה ולא היא כקמחין וזבנות של עובדי כוכבים
דקיימא לן (פסחים דף מ.) דאדם ממלא כריסו מהן ובלבד שיאכל
כזית מנה באחרונה וא"ל והא אמרי'
(בפרקי דר"א פל"ה) כל האוכל פ"י כותי
כאילו אוכל חזירא וי"ל היינו דווקא פ"י
שהכותי לש עושה בצימו אכל העיסה
שהכותי עושה בצימו של ישראל מותר
וגרסה (א) הא דקאמר ואדם יוצא זה
ידי חובתו היינו דווקא שגם הכותי
יאכל ממנה דל"ל לא יאכל ידי חובתו:
דהא לית להו לפני עור לא תתן מכשול:
הנושא אשה בהנת. פי' כהן
שצא לישא אשה כהנה
וקאמר דלר"י לדקדוק משום שאנו
רוצים שגם ישמש ע"ג המזבח אכל
אין לפרש דמיידי בישאלה אכל לישא
אשה כהנה ורואה שיהא צנה כשר
לכהונה דל"ל אמאי נקט כהנה אפילו
היתה חללה נמי היה צנה כשר לכהונה
דכ"י ישראל מקוה טהרה לחללות:
צריך שיבדוק אחריה ארבע אמה'.
פי' בקוננו' נדקין משום חשש
דממורות ולא נהירא מדפריך גמ' ואידי
נמי נדקין בדידיה ומשני לא הוהירו
כשרות לינשא לפסולים ומאי קאמר
הא הוהירו לינשא לממורות דהא אפילו
[מאן] דאמר לא חזרו היינו דוקא
לינשא לחלל קאמר אכל לחללות לא
לכך צריך לומר דחששא דממ"י (א) הוא
משום חללות אכל משום ממורות לא
שי"ך חששא כלל (א) דמכ"יין ישראל
ממורים שציינה ומיהו מימה הא קמני
לויה ישראלית מוסיפין עוד אחת ואי
לא דקי אלא פסול חללות ליה
וישראלית אמאי צריכין בדיקה כיון
א' דאזנה לוי או ישראלית אפ"ר
שום ענין להיות זה פסול חללה שהרי
לכ"ע בני ישראל מקוה טהרה לחללות
וא"ל ישראל שגשג חללה כמו כשרה
לכהונה (א) וי"ל דעיקר הבדיקה ותקנה
משום פסול חללות ואגב בדיקה
דחללות דקי נמי היכא דלא שייך
אלא פסול ממורות כגון לויה וישראלית
אכל גבי אידי דליכא פסול חללות דלא
הוהירו כשרות לינשא לפסולין לא
צריך לדקדוק משום ממורות ור"ת כתב
בספר הישר דהא דלר"י לדקדוק היינו
דוקא להכשיר בניהם א' לעבודה אי נמי
להכשיר עצמן לעבודה אכל להאכליו
בתרומה א"ל בדיקה כדאמר פ' האשה
שנתארמלה (מכ"ט דף כד.) אלי כהן
ומצרי כהן נאמן להאכליו בתרומה
ואין נאמן להשיאו אשה:
אין

ופוטרינ אם הנשואות. מן החלילה ולרבי עקיבא בני חייני לאוין
ממורים הם: **החולה**. החלונה שלא נכנסה עדיין לרשות הבעל
לנשואין: **ויש אומרים**. היינו רבי אליעזר: **לפי שאין בקיאות**.
אסרום ולקמן מפרש לענין יוחסין מאי בקיאות איכא הלכך לרבי
אליעזר כותי לא ישא כותית שמה
אחד מן הבקיאות והשני אסרום פסול
בנשואין אבותיו והשני אסרום בקיאות
ואירע ספק אשת איש בקידושין
אבותיו שנתקדשה לאחר ואמרו אין
קדושין ונשאת לאחר: **מזה נוסף**
מוסריה. לאכלה בפסח ואין זה
משום חשש דחייסין: **ואדם יוצא**
זה. בלילה יו"ט הראשון שהמנה
חובה ויוצא זה דלא הו"ל (א) בקמחין
ובצניקות של עובדי כוכבים שלא
חמנו דק"ל (פסחים דף מ.) אדם
ממלא כריסו מהם ובלבד שיאכל
כזית מנה אחרת באחרונה משום
דבמזבח מזה ציינו שימור לשם
מזה אכל מנה כותי א"ל לאכול
מנה אחרת באחרונה דבכ"י צמזות
שימור: **ואלה הן**. גבי יוחסין
מאי אין בקיאות שייך למימר: **מאי**
קמ"ל. האי ממזר מאחורו דקא
פריש ממאי הוה ולא תנא ממזר
סתמא: ומשני יש **ממזר מחייבי**
כריתות קא משמע לן. ולאפוקי ממאן
דאמר (ביבמות דף מט.) אין ממזר
אלא מחייבי מיתות בית דין: **ונימני**
דא. ממזר מאחורו נמערב בן:
עבד ושפחה נמערבו בן. עבד
נשא מבנותיהם ושפחה נשאת לאחר
מהם ואין אותה משפחה ידועה:
ופרכין **איסורא משום שפחה**.
נת ישראל הוולד כשר אלא שפחה
ולדה עבד: **נימני**. שפחה לחודה:
בתנאי אשה כהנה. דווקא נקט
דקמני סיפא לויה וישראלית מוסיפין
עליה עוד אחת: **ארבע אמהם שכן**
שמה. נדקין דזרומיה ארבע
אמהם שמים מזד האז ושמים מזד
האם שהם שמה כל אחת מהם
(א) אמה ואם אמה. נדקין שלא היו
ממורות או אחת מן הפסולות לקהל:
ואם אבי אמה. של אשה זו שהוא
נושא: **ואמה**. של אם אבי אמה:
ואם אביה. של זו שהוא נושא:
ואמה. של אם אביה: **ואם אבי**
אביה. של זו שהוא נושא ואמה:
לויה וישראלית. (א) לכהן צא לכהנה:
מוסיפין עליה עוד אחת. אם אחת
בכל זוג חוץ כגון אמה ואם אמה
ואמה וכן כולם: **אין נדקין מן**
המזבח ולמעלה. התחיל לדקדוק
באמהות ומלא שאבי אביה שמש על
המזבח בידוע שמיוחס הוא: **ולא מן**
המזבח בידוע שהיו עיר שמה דחשה כדמכ"ט (יהושע טו) עיר ומחשבה: **בערני**. שהיה כתוב כדברי דיינין שהיו רגילין לייחס
את הראויים לדון שהיו מיוחסין וכותבין על הסדר פלוני מיוחסין הן שאין רגילין בני המקום לנמנו דיינין שאינו מיוחס:
באיסורא של מלך. בגמרא (א) מפרש לה: **גמ' מאי שנה נשים דבדיקין**. דקמני ד' אמהות ולא קמני ארבע אבות שיהו נדקין אביה
ואבי אביה של היו ממורים: **בערני הוא דמנו**. אין זו מגנה את זו בפסול ייחוס אלא בזנות: **ואם אישא דאיכא בזה מילתא**. לפסול
יוחסין לית ליה קלא: **אידי נמי**. הבהנה אמאי לא הצריכה לדקדוק ביוחסין בעלה ד' אמהות דילמא איכא מילתא בנשי משפחתו ביוחסין:
לא הוהירו כשרות. כהנות לינשא לפסולין כגון חללי גירי וחרורי וכו' דלא הקפידה מורה עליהם ליוחסין רבנן נמי לא עבדו בזה מעלה
לאכריכיהו בדיקה ואפילו מחמת ממורות ושמוקות אלא כי (א) אימחין איסורא ביה אכל לחששא ולמיצדק לא אכריכיהו: **שם שמים**
עשרה. על כל זוג מוסיף לדקדוק עוד אם למעלה: **שש עשרה**. על כל זוג של משתמיו מוסיף אמה של עליונה ואם אמה:
מוק

שמותיים בשרא, וא"פ שהיה חסר חללה, כהנת לא חסרה חללה (ביבמות דף טז). לפסול כהונה, גר מלך משומרי,
שהיה חסרה על נתינים וס' לא חסרה עליהם מלש אומר, אכל לפסולין שהשלים הפסולין חסרהו עליון מלש
אומר, כגון ממזרין או נתינים, אף הגשים חסרה עליהם, דהוא הכמוה אשה לאש לכל עונשים שחמורה, וס' אמרין
ביבמות (ס' פסחים דף טז) בפרק י' שם ממונות (לעיל ע"ג).

(א) ע"מ"ש מוס' ב"ב כ"ג:
ד"ה מלך, (ב) חולין ד.
גטין י. ומוספתא פסחים
פ"ב ה"ב, (ג) בנכמ"י
דפריד' אלוהי, לפיכך
כרש"ל, ועיין בנכ"ש,
ובנהגות בן אריה לגיטין
י. ע"ל, (ד) ג"ו שם
בבב"ב מ"ז, (ה) בנכמ"י:
הכל, ופ"ל, (ו) ו"אמר'
למא בנכ"י, ועיין ש"ל
ורש"י, (ז) ע"י לשל עד
בבב"ב מ"ז, (ח) נעריבין סה:
ל"ג, (ט) ע"י מוס' בב"ב
ל"ג, ד"ה ועל הסומות,
(י) ס"ל ליה ישראלית,
(יא) פסחים ג', (ב) נע"י,
למא בנכ"י דפריד', וכו'
כרש"י ע"ש ובבב"ב מ"ז,
(ט) עיין סנהדרין לג
ע"כ, (ז) לשל ע"ג.
ביבמות פד: פ"ה, (ס) ע"י
רש"י, דנראה שפסחים
ל"ג, קמחין, (ט) נע"י,
מס' אמה ומה אמה.
(כ"ט), (פ) ג"ל וכו',
וכי' בשבט מוס' וכו',
רש"י מוס' וכו', וכו',
(ז) נדפריד' ע"י: את אמו
וכי' נתינים לכהנים וא"ל
לכדוק אמהות, (ק) נע"י,
(ר) שם, (ט) ס"ל,
אמהות, (ס) וכו' כהנה
שביעית פ"ח מ"י, ועיין
מוס' חולין י' ע"ל
ד"ה פ"ה, (א) ג"ל
ד"ה, (ב) נדפריד',
(ג) חולין ג' ע"ל
ע"ש בנכ"י, ועיין דה
מ ע"ל, (א) נלמן
עו ע"ל, (ד) נדפריד':
ה"ל, (ס) נתינים ד"ל,
(ו) נדפריד': דלמ"ה,
(ז) נלמן ע"ל.

תורה אור השלם

א. כי שבו אדם יחיד
ומת אחד מהם וכן אין
לו לא תורה אשה נחמת
החוצה לאיש וי' יקבה
יבא עליה ויקחה לו
לאשה ויקמה:
דברים כה ה

הגהות מהר"ב
רנשבורג

[א] תוס' ד"ה נחך וכו'
היו דוקא להכשיר בניהם
לעבודה וכו'. י"ב ע"י ב"ח
ס' ב' אות ד' ומדוע
מהר"ט כן:

תוס' ר"י הזקן

מנ"י. ד' אמהות. שים
מצד האב ושנים מצד
האם. שים שמה. כל
אחת אמה עמה, (אמה)
ואם אמה אמה ואם
אמה, ובודקין שלא
היו (ממורות) (ממורות)
או אחת מן הפסולות
לקהל. אמה אבי אמה
של אשה זו שהוא
נושא. ואמה. שהיא אם
אם [אב] אבא. לויה
וישראלית. וכו' וכו'
לכנסה. שהעירב נמצא
בהם יותר. מן המזבח.
שאם התחיל לבדוק
באמהות ונמצא שאבי
אמה שמש במזבח אין
צריך לבדוק באמהות
שאם לא היה מיוחס לא
היו מניחין אותו לעבוד.
היו עדיין כשירות. כהנים
שעמד עם הלוים בלויין

לשורר שיר. אבל לנשואות כפים לא דאית ליה אין מעלין מנשואות כפים ליוחסין בפרק האשה שנתארמלה
[מכתוב כ"ב]. ולמאן דאית ליה מעלין אפילו מנשואות כפים קאמר. ואלא מן הסנהדרין ולמעלה. וכן אם נמצא
שהיה מן הסנהדרין אין [צריך] לבדוק משיאין לכהונה. ואין צריכין בדיקה. ובגמ' מפרש [מ"ט דחגיגה]
ארבע בנשי אלו תני ד' אבות.